

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia. Pienten riippumattomien panimoiden alkoholiveron alennusta lisättäisiin. Lisäksi ehdotetaan, että verotukseen oikeutettujen panimoiden vuosituotannon ylärajaa nostettaisiin.

Esityksen vaikutus valtion vuoden 2015 talousarvioon otetaan huomioon lisätalousarviomenettelyssä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakia sovellettaisiin vuoden 2015 alusta.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverotuksesta säädetään alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994), jäljempänä *alkoholiverolaki*. Oluella tarkoitetaan alkoholiverolaissa tullitariffin nimikkeeseen 2203 kuuluvaa mallasjuomaa ja nimikkeeseen 2206 kuuluvaa oluen ja alkoholittoman juoman sekoitusta, joiden alkoholipitoisuus on yli 0,5 tilavuusprosenttia. Olut verotetaan juoman etyylialkoholipitoisuuteen perustuen. Alkoholiverolain mukaan oluen vero on 32,05 senttiä senttilitralta etyylialkoholia, jos oluen etyylialkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia. Vastaava vero on 8,00 senttiä, jos oluen etyylialkoholipitoisuus ylittää 0,5 mutta on enintään 2,8 tilavuusprosenttia. Esimerkiksi oluen, jonka etyylialkoholipitoisuus on 4,7 tilavuusprosenttia, vero on 1,50 euroa litralta ja kahdeksan tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän oluen vero on 2,56 euroa litralta.

Suomessa pienten riippumattomien panimoiden, jäljempänä *pienpanimo*, valmisteveroja on alennettu vuodesta 1995 lähtien. Vuonna 1995 alkoholijuomaveron perusveroa alennettiin 20 prosentilla, jos pienpanimon vuosituotanto oli enintään miljoona litraa. Pienpanimoiden veronalennusta laajennettiin vuoden 1996 alusta siten, että yli miljoona, mutta enintään 5,5 miljoonaa litraa

olutta tuottaville yrityksille myönnettiin 10 prosentin veronalennus alkoholijuomaveron perusveron määrästä. Enintään miljoona litraa tuottavat pienpanimot saivat edelleen 20 prosentin suuruisen veronalennuksen. Vuonna 1997 pienpanimoiden alkoholijuomaveron alennusta laajennettiin siten, että enintään 200 000 litraa olutta kalenterivuodessa tuottaville pienpanimoille myönnettiin 30 prosentin alennus perusveron määrästä ja 20 prosentin veron alennukseen oikeutettujen panimoiden tuotantoraja nostettiin kahteen miljoonaan litraan. Lisäksi pienpanimon veroa alennettiin 10 prosentilla, jos tuotetun oluen määrä oli yli kaksi mutta enintään 5,5 miljoonaa litraa vuodessa. Tässä yhteydessä säädettiin, että toisen panimon valmistaman oluen pullotusta ei lasketa mukaan tuotantomääriin sekä sallittiin yhteistyö oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinnassa tai oluen pakkaamisessa, markkinoinnissa tai jakelussa panimoiden kesken, jos niiden tuottaman oluen yhteismäärä oli enintään 5,5 miljoonaa litraa vuodessa. Viimeisin muutos pienpanimoiden veronalennukseen tehtiin lailla 1298/2003 maaliskuussa 2004, jolloin alettiin soveltaa nykyisiä veronalennuksia ja siirryttiin kumulatiiviseen järjestelmään, jossa pienpanimo säilyttää tuotannon kasvaessa aikaisemmat veronalennukset.

Pienpanimoiden veronalennuksesta säädetään alkoholiverolain 9 §:ssä. Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että

olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan yrityksistä riippumattomassa yrityksessä, jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 10 miljoonaa litraa, panimo on oikeutettu veronalennukseen. Pienpanimon veronalennuksen määrä vähenee tuotetun oluen määrän kasvaessa. Veronalennusprosentit kuvataan seuraavassa taulukossa.

Tuotetut olutlitrat	Alennus %
0–200 000 l	50
200 000–3 000 000 l	30
3 000 000–5 500 000 l	20
5 500 000–10 000 000 l	10

Oluen pakkaamista vähittäismyyntipäällykseen ei oteta huomioon laskettaessa veronalennukseen oikeuttavia tuotantomääriä. Alkoholiverolain 9 §:ssä säädetään myös tarkemmin pienpanimoiden välisestä yhteistyöstä. Jos pienpanimot, joiden kalenterivuoden aikana tuottaman oluen yhteismäärä on enintään 10 miljoonaa litraa, harjoittavat keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että niiden välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Tuotannollista ja toiminnallista yhteistyötä on oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinta sekä oluen pakkaaminen, markkinointi ja jakelu.

Alkoholijuomia sisältävistä vähittäismyyntipäällyksistä kannetaan myös juomapakkausveroa sen mukaisesti, mitä laissa eräiden juomapakkausten valmisteverosta (1037/2004) säädetään. Juomapakkausvero on 51 senttiä litralta valmistaa tuotetta. Juomapakkaus on veroton, jos se on uudelleen täytettävä tai raaka-aineena kierrätettävä ja se kuuluu pantilliseen kierrätysjärjestelmään.

Alkoholiverotuksen rakenteesta, verotettavista tuotteista ja sallituista veronalennuksista säädetään jäsenmaita sitovasti alkoholien ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä 92/83/ETY, jäljempänä rakennedirektiivi. Pienten riippumattomien panimoiden veronalennuksen perusteista säädetään rakennedirektiivin 4 artiklassa. Artiklan mukaan veronalennus voidaan eriyttää panimoiden vuosituotannon mukaan. Veronalen-

nus voi kuitenkin koskea vain sellaisia yrityksiä, jotka tuottavat olutta vuodessa enintään 20 miljoonaa litraa. Lisäksi edellytyksenä on, ettei alennettu vero saa olla enempää kuin 50 prosenttia tavanomaista valmisteveroa pienempi. Pienellä riippumattomalla panimolla tarkoitetaan oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumatonta, fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista toimivaa panimoa, joka ei harjoita lisenssi-valmistusta.

Vähimmäisveroista säädetään alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä annetussa neuvoston direktiivissä 92/84/ETY. Jäsenvaltioiden on kannettava vähintään direktiivissä säädettyjen vähimmäisverojen suuruisia valmisteveroja, mutta jäsenmaat voivat soveltaa vähimmäisverotasoa korkeampia määriä. Jäsenvaltioiden vertailussa Suomen alkoholiverotus on korkeita. Oluen verotus on Suomessa EU:n korkeinta, seuraavaksi korkeimmin olutta verottavat Iso-Britannia ja Ruotsi.

1.2 Käytäntö

Alkoholien kulutus ja vähittäismyyntihinnat

Alkoholien kokonaiskulutus on laskenut maltillisesti viiden viime vuoden aikana Suomessa. Vuonna 2012 kokonaiskulutus oli noin 9,6 litraa sataprosenttista alkoholia asukasta kohden, kun se korkeimmillaan on ollut 10,5 litraa vuosina 2005 ja 2007. Kokonaiskulutus on laskenut lähes kahdeksan prosenttia vuodesta 2008, mikä on johtunut tilastoidun kulutuksen vähenemisestä. Tilastoidulla kulutuksella tarkoitetaan kotimaassa myytyjä ja verotettuja juomia. Keskioluen kulutus on laskenut vuodesta 2008 vuoteen 2012 noin seitsemän prosenttia mitattuna sataprosenttisena alkoholina asukasta kohden, ja vahvan oluen kulutus vastaavasti lähes 10 prosenttia. Alkoholien tilastoitu kulutus on vähentynyt muun muassa alkoholijuomien hintojen nousun seurauksena. Muita kulutuksen laskuun vaikuttaneita tekijöitä voivat olla ostovoiman väheneminen taloudellisen taantumien seurauksena sekä muutokset suomalaisten juomatavoissa.

Keskioluen reaalihintaa on noussut vuodesta 2008 vuoteen 2012 noin 15 prosenttia. Vastaavasti vahvan oluen reaalihintaa on noussut noin yhdeksän prosenttia. Kokonaisuudessaan alkoholijuomien reaali hinnat ovat nousseet vastaavalla aikavälillä lähes 12 prosenttia. Alkoholijuomien hintoja ovat nostaneet erityisesti viime vuosina tehdyt veronkorotukset.

Alkoholin tilastoimaton kulutus, johon luetetaan matkailijoiden mukanaan tuoma alkoholi, laitton ja laillinen kotivalmistus, suomalaisten ulkomailla kuluttama alkoholi sekä laitton tuonti, on pysynyt arvioiden mukaan viime vuosina ennallaan. Asukasta kohden tilastoimattoman kulutuksen määrä oli vuonna 2012 noin 1,9 litraa sataprosenttista alkoholia, ollen samalla tasolla kuin vuonna 2008.

Verotuotot

Alkoholijuomaveron kertymä oli vuonna 2013 noin 1 336 miljoonaa euroa, ja sen arvioidaan kasvavan vuonna 2014 noin 1 409 miljoonaan euroon. Oluen osuus alkoholiverokertymästä oli vuonna 2013 noin 43 prosenttia. Pienpanimoalennuksen vaikutus alkoholiverokertymään on vähäinen. Vuoden 2013 tuotantojen mukainen pienpanimoiden verotuki oli noin 5,3 miljoonaa euroa.

Pienpanimot

Vuonna 2013 Suomessa oli 31 pienpanimoa, joista suurin osa eli 24 panimoa valmisti alle 200 000 litraa olutta vuodessa. Pienpanimoista 14 tuotti alle 30 000 litraa olutta vuodessa. Seitsemän yritystä valmisti yli 200 000 litraa olutta vuodessa ja yli miljoona litraa olutta vuodessa tuottavia pienpanimoita oli kaksi. Pienpanimoiden määrä on kasvanut 35:een vuonna 2014.

Oluen valmisteveroa on korotettu pienpanimoiden nykytuotoksen veronalennuksen voimaan tulon jälkeen vuosina 2008, 2009, 2012 ja 2014. Pienpanimoiden veronalennuksen määrä on kasvanut oluen veronkorotusten myötä, koska veronalennus myönnetään suhteellisesti olutveron määrästä. Esimerkiksi panimon, jonka vuosituotanto olisi ollut 200 000 litraa, alennus on kasvanut

0,25 euroa litralta ja 10 miljoonaa litraa tuottavan panimon alennus 0,09 euroa litralta, jos oluen oletetaan sisältävän 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia.

Eurooppalaisessa vertailussa Suomen pienpanimoiden verokanta on korkea, koska Suomen soveltama varsinainen oluen verokanta on EU:n korkein. Toisaalta myös pienpanimoalennuksen määrä litraa kohden on eurooppalaisittain varsin korkea.

Pienpanimoiden tuottaman oluen määrä on kasvanut vuodesta 2004, jolloin nykyistä veronalennusta koskeva säännös tuli voimaan. Kasvu on ollut nopeaa erityisesti vuodesta 2008 lähtien ja se on painottunut kolmeen suurimpaan tuotantoportaaseen. Kolme suurinta pienpanimoa tuottivat 85 prosenttia kaikesta pienpanimo-oluesta vuonna 2013. Vuonna 2004 pienpanimoiden verotukseen oikeutettua olutta tuotettiin 2,1 miljoonaa litraa, josta verotuen määräksi muodostui 0,7 miljoonaa euroa. Vuoteen 2013 mennessä pienpanimoalennukseen oikeutetun oluen tuotantomäärä on noussut noin 13 miljoonaan litraan, mikä muodostaa noin kolmea prosenttia Suomen olut-markkinoista. Verotuen määrä on samalla lähes seitsenkertaistunut 5,3 miljoonaan euroon vuodessa.

1.3 Kansainvälinen kehitys

Pienpanimoalennus on käytössä 20:ssä EU-jäsenvaltiossa. Alennuksen soveltaminen vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioittain. Suomen lähialueista Ruotsissa ei ole veronalennusta. Virossa puolestaan pienpanimoalennus on 50 prosenttia verosta eli 3,14 euroa hehtolitralla etyylialkoholia, jos vuosituotanto on enintään 300 000 litraa.

Kahdessa toisessa jäsenvaltiossa on käytössä rakennedirektiivin 20 miljoonan litran enimmäisrajaan ulottuva alennus. Esimerkiksi Saksassa taas alennusta saava tuotannon yläraja on 4 miljoonaa litraa, Itävallassa 5 miljoonaa litraa ja Isossa-Britanniassa 6 miljoonaa litraa. Osa jäsenvaltioista, kuten Iso-Britannia, soveltaa yhtä alennusprosenttia, mutta suurimmassa osassa alennusta soveltavista jäsenvaltioista on käytössä porrastettu malli. Porrastetuissa malleissa alimman portaan raja vaihtelee huomattavasti, ollen esi-

merkiksi Itävallassa ja Belgiassa 1,25 miljoonaa litraa, Saksassa 0,5 miljoonaa litraa, ja Tanskassa 0,37 miljoonaa litraa.

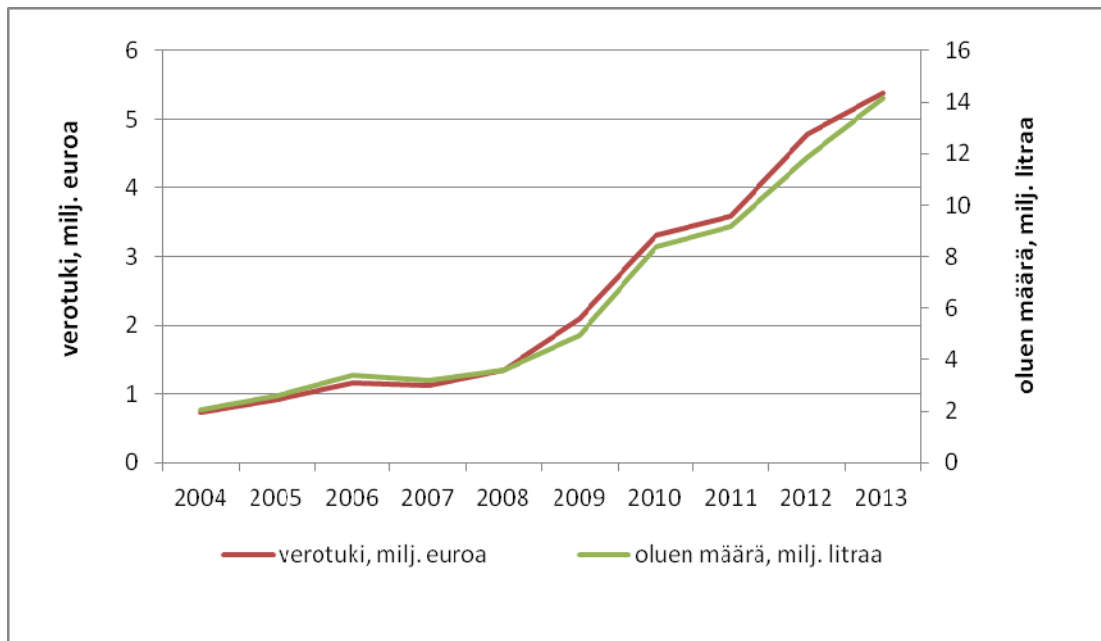
Kansainvälisessä vertailussa oluen alkoholiveron taso on Suomessa korkea, 32,05 senttiä senttilitralla etyylialkoholia, jos oluen alkoholipitoisuus on yli 2,8 prosenttia. Esimerkiksi Ruotsissa vastaava taso on 20,62 senttiä. Niissä jäsenvaltioissa, joissa on korkea oluen alkoholivero, sovelletaan tyyppillisesti harvemmin pienpanimoalennusta ja sen rajat ovat usein matalammat.

1.4 Nykytilan arviointi

Eurooppalaisessa vertailussa pienpanimoiden tuottaman oluen verokanta on Suomessa korkea, koska Suomen soveltama varsinainen oluen verokanta on EU-maiden korkein. Toisaalta myös pienpanimoalennusten euromäärät litraa kohden laskettuna ovat eurooppalaisessa vertailussa varsin korkeat. Erityisesti on huomattava, että muissa korkean olutveron maissa, kuten Isossa-Britanniassa, Ruotsissa tai Irlannissa, ei myönnetä alennusta olutvenkaan (Ruotsi) tai se on rajoitettu pienpanimoihin, jotka valmistavat alle 2 miljoonaa litraa (Irlanti) tai 6 miljoonaa litraa (Iso-Britannia).

Suomessa pienpanimoiden tuottaman oluen määrä on kasvanut vuodesta 2004 ja nopeutunut vuodesta 2008 lähtien.

Kuva 1. Pienpanimo-oluen verotuen määrän (milj. euroa) sekä pienpanimo-oluen määrän (milj. litraa) kehitys vuosina 2004–2013

Pienpanimo-oluen määrän kasvu on viime vuosina selvästi painottunut kolmeen suurimpaan tuotantoportaaseen. Verotuen määrä on nykyisen pienpanimoalennuksen aikana yli seitsenkertaistunut 5,4 miljoonaan euroon vuodessa.

Pienpanimoalennuksen tavoitteena on tuotantokustannusten erojen kompensoiminen pienten ja suurten panimoiden kesken. Alennuksen rajojen ja alennusprosenttien muuttamisen sekä veronkorotusten myötä alennusmäärät ovat euromääräisesti kasvaneet merkittävästi. Nykyisin esimerkiksi 10 miljoonan litran vuosituotannolla pienpanimon tuottaman oluen keskimääräinen verorasitus on 0,28 euroa litraa kohden kevyempi verrattuna yleisen olutverokannan mukaiseen olueen. Esimerkiksi vuonna 2004 alennus oli vastaavalla tuotannolla 0,17 euroa litraa kohden. Esimerkeissä oluen vahvuudeksi oletetaan 4,7 prosenttia alkoholia.

Nykyinen verotuen kumulatiivinen laskentatapa johtaa siihen, että verotuen hyöty säilyy pienpanimon tuotannon kasvaessa, vaikka tuotantokustannusten voidaan arvioida volyymin kasvaessa alenevan. Näin nykyinen kumulatiivinen laskentatapa johtaa verotuen kohdentumiseen suurimmille pienpanimoille.

Pienpanimoalennuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon alkoholiveropolitiikan tavoitteet, koska pienpanimo-oluen osuus on kasvanut kolmeen prosenttiin olutmarkkinoista. Tämä tarkoittaa toisaalta alkoholiverotuottojen turvaamista ja toisaalta sitä, ettei veropolitiikan tulisi johtaa alkoholin kulutuksen kasvamiseen.

Pienpanimot ovat pitäneet epäkohtana alennuksen päättymiseen liittyvää verokynnystä. Oikeus pienpanimoalennukseen on vain panimoilla, jotka tuottavat enintään 10 miljoonaa litraa olutta. Pienpanimon tuotannon kasvaessa yli 10 miljoonan litran rajan panimo ei saa enää miltään osin veronalennusta, vaan pienpanimon tuottaman kaiken oluen verorasitus kasvaa kerralla 0,28 euroa litraa kohden.

Pienpanimolle sallitun vuosituotantomäärän nostaminen helpottaisi pienpanimon kasvumahdollisuuksia. Verokynnyksen lieventäminen on rakennedirektiivin mukaan mahdollista, koska siinä sallitaan vuosituotannon

rajan kasvattaminen 20 miljoonaan litraan. Toisaalta tämän suuruinen oluen tuotanto merkitsee jo viittä prosenttia Suomen olutmarkkinoista. Lisäksi ylärajan korottaminen ulottaa verotuen volyymiltään suuremman panimotoiminnan piiriin.

Pienpanimoilta edellytetään taloudellista ja oikeudellista riippumattomuutta alan muista toimijoista. Koska riippumattomuuden arviointi perustuu viime kädessä unionilainsäädäntöön, käytännön lainsoveltamisen kannalta olisi hyödyllistä lisätä alkoholiverolakiin maininta valmistuksen fyysisestä erillisyydestä ja lisenssivalmistuksen kieltä rakennedirektiivin mukaisesti. Taloudellista riippumattomuutta on käsitelty Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa asiassa C-83/08. Tuomion mukaan, kun otetaan huomioon rakennedirektiivin tavoite, siinä edellytetään, että pienpanimot, joiden oluen vuosituotanto on enintään 20 miljoonaa litraa, ovat tosiasiallisesti riippumattomia muista panimoista sekä niiden oikeudellisen ja taloudellisen rakenteen puolesta että niiden tuotantorakenteen puolesta, eli ne toimivat tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, eivätkä harjoita lisenssivalmistusta. Lisäksi todetaan tuomion kohdassa 31, että taloudellisen riippumattomuuden kriteerillä viitataan asianomaisen panimon kykyyn tehdä liiketoimintaa koskevia päätöksiä muista riippumattomana.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on parantaa pienpanimoiden kasvuedellytyksiä kasvattamatta kuitenkaan myönnetyn verotuen kokonaismäärää merkittävästi.

Esityksessä ehdotetaan, että pienpanimoiden alkoholiveron alennusta korotettaisiin siten, että 50 prosentin suuruinen alennus alkoholiverosta ulotettaisiin koskemaan oluen vuosituotantoa 500 000 litraan asti. Nykyisin 50 prosentin suuruinen alennus myönnetään 200 000 litraan saakka. Lisäksi ehdotetaan, että pienpanimoiden vuosituotannon yläraja korotettaisiin 15 miljoonaan litraan nykyisestä 10 miljoonasta litrasta. Veronalennukseen olisivat siten oikeutettuja pienpanimot, joi-

den kokonaistuotanto olisi enintään 15 miljoonaa litraa vuodessa. Veronalennusta ei kuitenkaan myönnettäisi 10 miljoonaa litraa ylittävälle tuotannon osuudelle. Muilta osin pienpanimoille myönnettävän veron alennuksen suuruus eri vuosituotantomäärillä säilyisi nykyisellään. Myöskään verotuen kumulatiivista laskentatapaa ei muutettaisi.

Pienpanimon riippumattomuuden edellytyksiä kuitenkin tarkennettaisiin rakennedirektiivin edellyttämällä tavalla. Veronalennukseen olisivat edelleen oikeutettuja sellaiset panimot, jotka ovat taloudellisesti ja oikeudellisesti riippumattomia muista panimoista. Säännöstä täydennettäisiin vaatimuksella, että pienpanimo toimii tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, eikä harjoita lisenssivalmistusta.

Ehdotukset toteutettaisiin muuttamalla alkoholijuomaverolain 9 §:ää. Edellä mainittujen muutosten lisäksi säännöksen luettavuutta parannettaisiin.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Pienpanimoiden alkoholiveron alennusten korottaminen esitetyllä tavalla aiheuttaisi vuoden 2013 tuotannon tasoilla arvioituna noin 400 000 euron vuotuisen verotulojen menetyksen. Verotulojen menetys olisi seurausta alimman portaan korottamisesta 500 000 litraan, ja kohdentuisi alennuksen kumulatiivisen rakenteen johdosta lähinnä suuremmille pienpanimoille. Nykyisin 500 000 litraa olutta vuodessa tuottavan pienpanimon veronalennus on noin 0,29 miljoonaa euroa oluen 4,7 tilavuusprosentin keskivahvuudella. Ehdotetun muutoksen jälkeen uusi veronalennus vastaavalle tuotannolle olisi noin 0,38 miljoonaa euroa samalla keskivahvuudella. Vastaavasti nykyisin veronalennus 10 000 000 litraa olutta vuodessa tuottavalle pienpanimolle on noin 2,84 miljoonaa euroa ja esityksen mukaisessa mallissa noin 2,93 miljoonaa euroa oluen 4,7 tilavuusprosentin keskivahvuudella.

Pienpanimotuotannon ylärajan korottamisella 15 miljoonaan litraan ei olisi välittömiä vaikutuksia verokertymään. Korotuksen myötä pienpanimon olisi mahdollista kasvat-

taa vuosituotantoaan aina 15 miljoonaan litraan saakka ilman saatujen veronalennusten menettämistä. Verotuen määrä ei myöskään kasvaisi, sillä 10 miljoonan litran ja 15 miljoonan litran väliselle tuotannolle ei myönnettäisi veronalennusta, vaan tällä välillä toimiva pienpanimo ainoastaan säilyttäisi aiempaan tuotantoonsa kohdistuvat alennukset. Ehdotettu ylärajan korotus lykkäisi sitä tuotannon määrää, jonka jälkeen pienpanimo ei enää saa alkoholiveronalennusta. Koska ehdotettu muutos hyödyttäisi ylärajalla toimivia pienpanimoita, sen korottaminen toimisi tukena niiden pienpanimojen toiminnan laajenemiselle, joiden tuotanto on pienpanimoksi jo nykyisellään verrattain suurta.

Pienpanimoiden verotuki on myönnettävä kotimaisten panimoiden tuottaman oluen ohella tuontioluella vastaavin edellytyksin. Ehdotetut muutokset kasvattaisivat kotimaisen tuotannon lisäksi myös maahan tuotavien pienpanimo-oluiden veronalennusta. Tämän vaikutuksen merkitys kasvaa etenkin ylärajan noustessa ja useamman ulkomaisen panimon lukeutuessa veronalennukseen oikeutetuksi pienpanimoksi. Pienpanimo-oluen tuonti on kuitenkin toistaiseksi ollut vähäistä, eikä sen odoteta merkittävästi kasvavan muutoksen seurauksena. Mahdollisuus pienpanimo-oluen maahantuonnin kasvulle ylärajaa korotettaessa on kuitenkin olemassa.

Esityksen työllisyysvaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä.

3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia viranomaisen toimintaan.

Toteutuessaan esitys vaikuttaisi alle kymmenen pienpanimon toimintaan. Vuonna 2012 Suomessa kulutettiin Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan noin 423 miljoonaa litraa olutta. Pienpanimoiden osuus tästä oli noin kolme prosenttia. Vuonna 2013 Suomessa olutta tuotti 34 yritystä, joista 31 sai pienpanimoalennusta. Esityksellä saattaa olla vähäisiä sosiaali- ja terveysvaikutuksia oluen kulutuksen lisääntymisen kautta, mutta niiden suuruutta on erittäin vaikea arvioida.

Esitys ei lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa, koska se ei aiheuta muutoksia tältä

osin nykytilaan. Esityksen voidaan arvioida kannustavan yrityksiä kasvattamaan tuotantoaan sekä alimman tuotantomäärän rajan nousun että ylärajan tuotantomäärärajan nousun kautta. Etenkin alimman portaan noston osalta tämä vaikutus kuitenkin jäänee pieneksi, sillä tuotannon kasvattaminen edellyttää todennäköisesti myös lisäinvestointeja tuotantokapasiteettiin, ja veronalennuksen vaikutus on näihin investointeihin nähden vähäinen.

Pienpanimotuotannon ylärajan korottamisella on vaikutuksia panimoalan kilpailutilanteeseen. Veronalennukseen oikeuttavan tuotannon ylärajan kasvattaminen laajentaa pienpanimoille suunnatun veronalennuksen kattamaan nykyistä suurempaa toimintaa. Pienpanimoalennuksen tarkoituksen ollessa lieventää pienten ja suurten toimijoiden välisiä tuotantokustannusten eroja ylärajan tasoa on arvioitava kotimaisten markkinoiden näkökulmasta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Lausuntonsa ovat antaneet sosiaali- ja terveysministeriö, Terveys- ja hyvinvoinnin laitos, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Tulli, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Pienpanimoliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Yrittäjät, Matkailu- ja ravintolapalvelut Mara ry, Suomen alkoholijuomakauppayhdistys ry, Olutliitto ry, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

Lähes kaikki lausunnonantajat tukivat alimman veronalennusportaan nostoa 200 000 litrasta 500 000 litraan. Korotuksen nähtiin parantavan aidosti pienten panimoiden toimintaedellytyksiä. Esille nousi kuitenkin myös huoli siitä, että pienpanimoiden verotuen lisääminen johtaisi oluen tuotannon kasvuun ja kulutuksen lisääntymiseen. Yleisenä huomiona lausunnoissa katsottiin, että muutokset pienpanimoiden veronalennuksessa eivät saisi lisätä verotuen määrää ja alkoholien kulutuksesta aiheutuvia haittoja.

Kokonaistuotannon ylärajan nostoa 15 miljoonaan litraan sekä kannatettiin että vastustettiin. Sen katsottiin kannustavan suurimpia pienpanimoita kasvuun. Toisaalta tuotiin esiin, että korotus vääristää kilpailua eikä ole tasapuolinen eri toimijoita kohtaan, kun otetaan huomioon Suomessa kannettava EU:n korkein olutvero ja merkittävä matkustajatuonti. Vastustajat toivat myös esiin, että Suomen varsin pienillä markkinoilla ylärajan korotus toimii verotuen alkuperäistä tarkoitusta, pienpanimoiden tukemista, vastaan. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö ehdotti, että tuotannon enimmäismäärään luettaisiin oluttuotannon lisäksi yrityksen koko alkoholi- ja virvoitusjuomien tuotanto. Näin tuki ei ohjautuisi suurelle teollisuusyritykselle, jolla on suhteellisen pieni oluen tuotanto.

Lausunnoissa toivottiin tarkennettavan lisenssivalmistuksen käsitettä ja sen suhdetta niin sanottuun sopimusvalmistukseen. Esitystä ei kuitenkaan ole tältä osin täydennetty, koska unionioikeudesta ei ole saatavissa tarkempaa määritelmää. Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut tuomiossaan asiassa C-83/08, että direktiivin käsitteitä on tulkitettava itsenäisesti siten, että tulkinnassa otetaan huomioon kyseessä olevien säännösten sanamuoto ja direktiivillä tavoitellut päämäärät. Lisäksi tuomioistuimen mukaan direktiivin 92/83 artiklan 4 sanamuodosta ilmenee näin ollen, että jotta panimon hyväksi voitaisiin soveltaa alennettua valmisteveron määrää, sen on täytettävä kaksi edellytystä, eli määrällinen edellytys, joka liittyy sen vuositaisen oluttuotannon enimmäismäärään, ja laadullinen edellytys, joka liittyy sen riippumattomuuteen suhteessa muihin panimoihin. Näin tulkiten sopimusvalmistusta, jossa mahdollinen riippuvuussuhde ei muodostu toiseen panimoon, ei pidettäisi lisenssivalmistuksena. Toisaalta on todettava, että lisenssivalmistuskiellon sisältö on edelleen oikeudellisesti epäselvä, koska asiasta ei ole oikeuskäytäntöä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esityksen vaikutus valtion vuoden 2015 talousarvioon otetaan huomioon lisätalousarviomenettelyssä.

vellettaisiin vuoden 2015 alusta. Lakiin lisättäisiin siirtymäsäännös liikaa suoritetun veron palauttamisesta vuodelta 2015 lainvoimaantulon mahdollisen lykkääntymisen vuoksi.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman aikaisin vuonna 2015. Lakia so-

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 9 §, sellaisena kuin se on laeissa 571/1997, 1298/2003 ja 1128/2010, seuraavasti:

9 §

Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 15 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

1) 50 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;

2) 30 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 3 000 000 litraa;

3) 20 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 3 000 000 mutta enintään 5 500 000 litraa;

4) 10 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 5 500 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.

Oluen pakkaamista vähittäismyyntipäällykseen ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettuja tuotantomääriä.

Jos kaksi tai useampi 1 momentissa tarkoitettu panimo harjoittaa keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että niiden välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Tuotannolliseksi ja toiminnalliseksi yhteistyöksi katsotaan oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinta sekä oluen pakkaaminen, markkinointi ja jakelu. Tätä momenttia sovellettaessa edellytyksenä kuitenkin on, että panimoiden kalenterivuoden aikana tuottaman oluen yhteismäärä on enintään 15 000 000 litraa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2015. Tulli palauttaa verovelvolliselle vuodelta 2015 ennen lain voimaantuloa liikaa suoritettua veron.

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 2015

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Liikenne- ja kuntaministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 9 §, sellaisena kuin se on laeissa 571/1997, 1298/2003 ja 1128/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan yrityksistä riippumattomassa yrityksessä, jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 10 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

1) 50 prosentilla siltä osin kuin yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 200 000 litraa;

2) 30 prosentilla siltä osin kuin yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 200 000 mutta enintään 3 000 000 litraa;

3) 20 prosentilla siltä osin kuin yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 3 000 000 mutta enintään 5 500 000 litraa;

4) 10 prosentilla siltä osin kuin yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 5 500 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.

Oluen pakkaamista vähittäismyyntipäällyksiin ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettuja tuotantomääriä.

Jos kaksi 1 momentissa tarkoitettua yritystä tai useampi tällainen yritys harjoittaa keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että yritysten välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Tuotannolliseksi ja toiminnalliseksi yhteistyöksi katsotaan oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja

Ehdotus

9 §

Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista *panimoista* riippumattomassa *panimossa*, joka toimii fyysisesti erillään muista *panimoista* eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 15 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

1) 50 prosentilla siltä osin kuin *panimon* kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;

2) 30 prosentilla siltä osin kuin *panimon* kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 3 000 000 litraa;

3) 20 prosentilla siltä osin kuin *panimon* kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 3 000 000 mutta enintään 5 500 000 litraa;

4) 10 prosentilla siltä osin kuin *panimon* kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 5 500 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.

Oluen pakkaamista vähittäismyyntipäällyksiin ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettuja tuotantomääriä.

Jos kaksi tai useampi 1 momentissa tarkoitettu *panimo* harjoittaa keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että niiden välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Tuotannolliseksi ja toiminnalliseksi yhteistyöksi katsotaan oluen valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden

tarvikkeiden hankinta sekä oluen pakkaaminen, markkinointi ja jakelu. Tätä momenttia sovellettaessa edellytyksenä kuitenkin on, että yritysten kalenterivuoden aikana tuottaman oluen yhteismäärä on enintään 10 000 000 litraa.

hankinta sekä oluen pakkaaminen, markkinointi ja jakelu. Tätä momenttia sovellettaessa edellytyksenä kuitenkin on, *että panimoiden* kalenterivuoden aikana tuottaman oluen yhteismäärä on enintään 15 000 000 litraa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2015. Tulli palauttaa verovelvolliselle vuodelta 2015 ennen lain voimaantuloa liikaa suoritettua veron.
